

Allakkiq Notat

2019-imi tarnimikkut napparsimasut pinngitsaaliissummik unitsitat allatigullu pinngitsaaliissummik iliuuseqarfigineqartut

Pinngitsaaliissummik unitsitsineq tassaavoq nammineersinnaajunnaarsitsineq. Tarnimikkut napparsimasunik nammineersinnaajunnaarsitsisarneq allatigullu pinngitsaaliissummik iliuuseqartarneq pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 12. juni 2019-imeersumi kapitalit pingajuanni ima allasimasoqarpoq:

“ § 7. Pinngitsaaliissummik napparsimavimmut unitsitsineq, tak. § 8-10, imaluunniit pinngitsaaliissummik uninngatitsitsineq, tak. § 11 taamaallaat pisinnaapput napparsimasoq pineqartoq silanngajaarpat imaluunniit tamatumunnga sanilliunneqarsinnaasumik pissuseqarpat, kiisalu pineqartup nakorsarneqarnissaa siunertaralugu nammineersinnaajunnaarsinneqannginnissaa illersorneqarsinnaanngippat, makku pissutigalugit:

- 1) qanoq issusiata ajorunnaarsinneqarnissaata ilimanassusia imaluunniit malunnaateqartumik aamma pingaaruteqartumik taamak iliortoqanngippat peqqissartornera malunnartumik ajornerullissamat, imaluunniit*
- 2) pineqartup imminut navianartorsiortissinnaanera imaluunniit allanik navianartorsiortitsisinnaanera qanittut aamma malunnartutut kinguneqarsinnaasutut isigineqarpat. ”*

Tamatuma saniatigut ukiukitsunut pinngitsaaliissummik iliuuseqarnermi maleruagassat immikkut ittut inatsimmi § 2, imm. aappaanniit sisamaannut aalajangersarneqarput.

Pinngitsaaliissummik unitsitsinerit tigummigallagassanngortitsinerillu kiisalu aalaakkiineq nukersorfiginninnerlu tamatumunngalu atatillugu napparsimasunut ukiukitsunut pinngitsaaliissummik iliuuseqarnerit tamarmik Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmut nalunaarutigineqartarput.

Peqqinnissaqarfiup immikkoortuini pinngitsaaliissummik iliuuseqarnernik nalunaarsuiviit nalunaarsukkallu, pinngitsaliilluni iliuitsinik nalunaarsuineq nalunaarutiginninnerlu, kiisalu uninngavimmit angerlartitaanermut atatillugu isumaqatigiissusiorneq ataqatigiissaakkamillu pilersaarusiorneq pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 18, 2. december 2013-imeersumi ima allasimasoqarpoq:

“§ 1. Peqqinnissaqarfiup immikkoortuini tamimikkut nappaatillit uninnganerannut katsorsartinnerannullu atatillugu nammineersinnaajunnaarsitsiviusinnaasuni allatullu pinngitsaaliisummik iliuuseqarfiusinnaasuni, pinngitsaaliisummik iliuuseqamemut nalunaarsuiveqassaaq.”

...

“§ 16. Dronning Ingridip Napparsimmavissuani tarnimikkut nappaatilinnut immikkoortortaqarfimmi nakorsaaneq iliuuserisanik §§ 2-10-mi, §§ 13-14-imilu pineqartunik, Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmut nalunaaruteqartassaaq.”

Pinngitsaaliisummik iliuuseqarnernut nalunaarsuviit Nunatsinni nakorsaaneqarfiup pissarsiarisartagai pinngitsaaliisummik unititsinernik, tigummigallakkanik, aalaakkiinernik nukersorfiginninnernillu ataatsimut naatsorsuineri atorineqartarput.

1. Pinngitsaaliisummik unitsitsinerit

Immikkoortumi matumani 2019-imi pinngitsaaliisummik unitsinneqartut nassuiaateqarfigineqarput

Pinngitsaaliisummik unitsitat amerlassusaat

Tabeli 1: Napparsimasut pinngitsaaliisummik unitsinneqartut ullormi pinngitsaaliisummik unitsitaaffimmi ukiumikkut agguataarneqarnerat.

	<20	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	>69	Katillugit (%)
Peqqissuseq (angutit)	1	5	0	0	1	1	0	8 (17,4 %)
Peqqissuseq (arnat)	2	2	0	0	1	0	0	5 (10,9 %)
Navianassuseq (angutit)	5	5	4	1	1	2	1	19 (41,3 %)
Navianassuseq (arnat)	4	5	0	1	3	1	0	14 (30,4 %)
Katillugit	12	17	4	2	6	4	1	46
Procentin-ngorlugit	26,1 %	37,0 %	8,7 %	4,3 %	13,0 %	8,7 %	2,2 %	≈100,0 %

* Politiit naatsorsueqqissaarnermut atatillugu ukiumoortumik kisitsisaataanni 2019-imi 51-it pinngitsaaliisummik unitsitaasimasut takuneqarsinnaavoq (1). Taamaamat kisitsisit Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmeersut 46-it annertuumik nikingassuteqarnerat takuneqarsinnaavoq. Politiit oqaloqatigereerlugit pinngitsaaliisummik unititsinissamut qinnuteqaatit napparsimmavimmeersut politiitit tiguneqartut ilaasa pinngitsaaliisummik unitsitaanermik kinguneqartannginnerat taamakkuarli pinngitsaaliisummik unitsitsinermi peqataanertut politiit nalunaarsugaanni nalunaarneqartarnerat inerniliunneqarpoq.

** Pinngitsaaliisummik unitsitaq ataaseq, kisitsinermi ilanngunneqarpoq, aallarnerfia december 2018-miikaluartoq, kipiffia 2019-iimmat.

2019-imi nunatsinni pinngitsaaliisummik unitsinneqartut amerlassusaat qulaani tabelimi takutinneqarpoq. 2019-imi pinngitsaaliisummik unitsinneqartut inunnut 43-inut agguataarlugit katillutik 46-nerat tabelimi takuneqarsinnaavoq. 2019-ip ingerlanerani inuit pingasut marloriarlutik pinngitsaaliisummik unitsinneqarput. Taakkunannga 43-imi 26-it

angutaapput 17-illu arnaallutik. Tamatuma saniatigut pinngitsaaliissummik unitsinneqartut affaat sinneqartut (58,7 %) angutaanerat tabelimi 1-imi takuneqarsinnaavoq. Pinngitsaaliissummik unitsitaq ataaseq, kisitsinermi ilanngunneqarpoq, aallarnerfia december 2018-miikaluartoq, kipiffia 2019-iimmat.

Pinngitsaaliissummik unitsitsinerit aqqaneq pingasut (28,3 %) peqqissutsimik tunngaveqarput, 33-illu (71,7 %) navianassutsimik tunngaveqarlutik (tabeli 1).

Tamatuma saniatigut pinngitsaaliissummik unitsinneqartut qulinut agguataarlugit katillugit aqqaneq marluusut inuusuttuaraanerat (13-it 19-illu akornanni ukiullit), tabelimi 1-imi takuneqarsinnaavoq. 2019-imi inuusuttuaqqat marluk marloriarlutik pinngitsaaliissummik unitsinneqarsimanerat paasisutissat takutippaat. Taakkunannga qulinit angutit/nukappiaqqat arfiniliupput sisamallu arnaallutik/niviarsiaraallutik. Tamatuma saniatigut inuit marluk pinngitsaaliissummik unitsitaanermi 15-it inorlugit ukioqartut paasisutissat takutippaat.

Tabeli 2: Innuttaasut 100.000-iuppata 2019-imi pinngitsaaliissummik unitsinneqartut

	Tamarmik ¹	Inersimasut (18 år-ileereersut) ¹	Meeqqat inuusuttullu (ukiui 0-17 år) ¹
Antal berørte pr. 100.000 Indbyggere²	76,5	87,4	43,2

1. CPR-it naapertorlugit

2. 2019-imi ukiup qiteqqunnerani (1. juli) innuttaasut (tabeli BEXSTM1, i www.stat.gl).

** Pinngitsaaliissummik unitsitaq ataaseq, kisitsinermi ilanngunneqarpoq, aallarnerfia december 2018-miikaluartoq, kipiffia 2019-iimmat.

2019-imi pinngitsaaliissummik unitsinneqartut innuttaasut 100.000-iuppata katillugit 76,5-iunerat tabelimi 2-mi takuneqarsinnaavoq. 2018-imiit - innuttaasut 100.000-iuppata 69,6-it pinngitsaaliissummik unitsinneqarsimasunut sanilliullugit- amerleriarput (2). Taakku aamma Danmarkimit 2019-imi innuttaasut 100.000-iuppata pinngitsaaliissummik unitsinneqarsimasunut 56,2-nut sanilliullugit (7.09 "nuna tamakkerlugu") amerlanerupput (3).

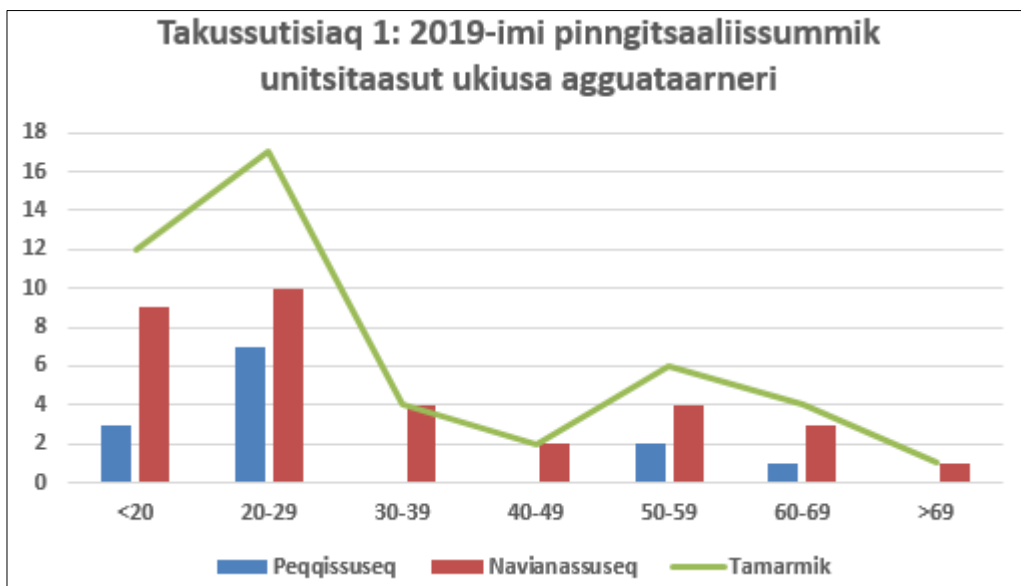
Pinngitsaaliissummik unititsinerni 39-ini (inuit 37-it) inersimasuunerat (18-ileereersut), tassalu innuttaasut 100.00-iuppata pinngitsaaliissummik unitsinneqartut inersimasut 87,4-iunerat, paasisutissat nalunaarutigineqartut takutippaat. Taakku qallunaat kisitsisaataannit 2019-imi innuttaasut inersimasut 100.000-iuppata pinngitsaaliissummik unitsinneqartut 67,4-iusunit (7.06 "nuna tamakkerlugu") amerlanerungaatsiarput (3).

Tarnimikkut nappaatilinnut immikkoortortami uninngasut akornanni pinngitsaaliisummik unitsinneqartut katillugit pingasut (inuit marluk) 15-it inorlugit ukioqartut naatsorsukkat takutippaat.

Pinngitsaaliisummik unitsinneqartut (inuit arfinillit) 18-it inorlugit ukioqartut naatsorsukkat takutippaataaq. Ataatsimut isigalugit innuttaasut 100.000-iuppata meeqqat inuusuttullu (18-iliisimangitsut) akornanni katillugit 43,2-it 2019-imi pinngitsaaliisummik unitsinneqarsimapput. Taakku Danmarkimiittunut 2019-imi innuttaasut 100.000-iuppata meeqqat inuusuttullu akornanni 11,7-inut pinngitsaaliisummik unitsinneqarsimasunut (7.03 "nuna tamakkerlugu") sanilliullugit 3,5-eriaat sinnerlugu amerlanerupput (3).

Pinngitsaaliisummik unitsitaanermi qassinik ukioqarneq

Pinngitsaaliisummik unitsinneqartup inuua ullorlu pinngitsaaliisummik unitsitaaffik aallaavigalugit ukiut naatsorsorneqarput.

Pinngitsaaliisummik unitsinneqartut amerlanersaat (n=17, 37,0 %) (tabeli 1 takussutissiarlu 1) 20-it 29-illu akornanni ukioqarput, tulluilu 20-it inorlugit ukioqarlutik (n=12, 26,1 %).

Tabeli 3: 2019-imi ullormi pinngitsaaliisummik unitsitaaffimmi unitsinneqartut ukiui

	Ukiukinneq	Ukioqqortuneq	Ukiui agguaqatigiissillugit
Ukit	13	77	32,2

* Pinngitsaaliisummik unitsitaq ataaseq, kisitsinermi ilanngunneqarpoq, aallarnerfia december 2018-miikaluartoq, kipiffia 2019-iimmat.

Ullormi pinngitsaaliisummik unitsitaaffimmi ukiuisa agguaqatigiissillugit 32,2-iunerat (medianinngorlugit ukiui 23-it), ukiuisalu 13-iniit 77-inut nikerarnerat tabelimi 3-mi takutinneqarpoq.

Paasissutissat misissorneranni navianassuseq (ukiui 33,3) peqqissuserlu (ukiui 29,6) tunngavigalugit pinngitsaaliissummik unitsinneqartut agguaqatigiissillugit ukiumikkut taamatuttaaq suaassutsimikkut assigiingissuteqanngillat (angutit ukiui 31,6-it, arnat 32,6-it).

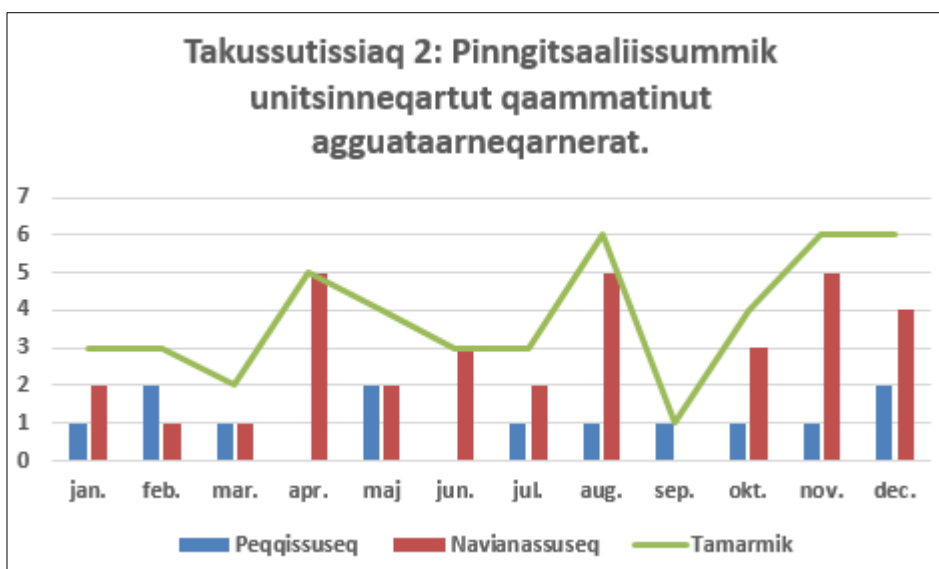
Ullut pinngitsaaliissummik uninngatitaaffiit

Ullut pinngitsaaliissummik uninngatitaaffiit amerlassusaat pinngitsaaliissummik unitsinneqarnermiit pinngitsaaliissutip atorunnaarsinneqarnissaata tungaanut kisinneqarput. Ulloq pinngitsaaliissummik unitsitaaffik pinngitsaaliissummillu uninngatitaanerup atorunnaarsinneqarnera ulloq ilanngullugit kisinneqarput.

Tabeli 4: 2019-imi ullut pinngitsaaliissummik uninngaviit

Ikinnerpaat	1
Amerlanerpaat	65
Agguaqatigiissillugit ullut pinngitsaaliissummik uninngatitaaffiit/ medianingorlugu	12,2 / 4,0

Pinngitsaaliissummik uninnganerup agguaqatigiissitsinikkut ullunik aqqaneq marlunnik sivilissuseqarnera (medianen ullut sisamat), sivikinnerpaaq ullumik ataatsimik sivilissuseqartoq sivilunerpaarlu ullunik 65-inik sivilissuseqartoq tabelimi 4-mi takutinneqarpoq. Navianassuseq tunngavigalugu ulluni aqqanilinni pinngitsaaliissummik uninngatinneqarnek, ulluni 15,2-ni peqqissuseq tunngavigalugu pinngitsaaliissummik uninngatinneqarnermut sanilliullugu, agguaqatigiissillugu sivikinnerularpoq, angutit arnallu agguaqatigiissillugit siviloqatigiittumik pinngitsaaliissummik uninngasarlutik (angutit ulluni 12,3-ini, arnat ulluni 12,1 -ini).

Pinngitsaaliissummik unitsitsinerit qaammammut agguataarneqarnerat isigigaanni, ukiup ingerlanerani nikerarnej takuneqarsinnaavoq (takussutissiaq 2). Pinngitsaaliissummik unitsinneqartut aggustimi, novembarimi decembarimilu amerlanerpaanerit septembarimilu ikinnerpaanerit takuneqarsinnaavoq (pinngitsaaliissummik unitsinneqartut qaammammut ataatsimiit arfinillit). Navianassuseq tunngavigalugu pinngitsaaliissummik unitsinneqartut apriliimi, aggustimi novembarimilu amerlanerpaallutik, qaammammut ataatsimiit tallimanut nikerarput. Peqqissuseq tunngavigalugu pinngitsaaliissummik unitsinneqartut ikinnerupput, taakkulu qaammammut soqannginnermiit marlunnut nikerarput. Apriliimi, juunimi septembarimilu peqqissuseq tunngavigalugu pinngitsaaliissummik unitsitsisoqarsimanngilaq.

2. Pinngitsaaliissummik tigummigallagaaneq

Immikkoortumi matumani 2019-imi tigummigallarneqartut nassuiarneqarput.

”§ 11. Inummik, Dronning Ingridip Napparsimavissuani tarnimikkut nappaatilinnut immikkoortoortoqarfimmi uninngatinneqartumik pinngitsaaliissummik uninngatitsinissaq pisinnaavoq, nakorsaanerup § 7-imi piumasaqaa-taasut eqqortinneqarsimasutut nalililerpagit.”

Tarnimikkut napparsimasunik nammineersinnaajunnaarsitsisarnej allatigullu pinngitsaaliissummik iliuuseqartarnej pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 12. juni 2019-imeersumi tigulaariffigisaq, napparsimasup nammineq piumassutsiminik uninngasup pinngitsaaliissummik tigummigallarneqarsinnaanerani isumaqarpoq. Taamaalilluni nammineq piumassutsiminik uninngasooq uninnganermi arlaleriarluni tigummigallagassanngortinneqarsinnaavoq.

Tabeli 5: Uninngasut tigummigallarneqartut ulloq taanna pinngitsaaliissummik tigummigallarneqarfianni ukiumikkut agguataarneqarnerat.

	<20	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	>69	Total (%)
Peqqissuseq (angutit)	3	6	2	0	2	0	0	13 (43,3 %)
Peqqissuseq (arnat)	1	0	0	0	1	0	0	2 (6,7 %)
Navianassuseq (angutit)	1	2	1	0	1	0	0	5 (16,7 %)
Navianassuseq (arnat)	5	1	1	1	2	0	0	10 (33,3 %)
Katillugit	10	9	4	1	6	0	0	30
Procentinngorlugit	33,3 %	30,0 %	13,3 %	3,3 %	20,0 %	0,0 %	0,0 %	≈100,0%

2019-imi pinngitsaaliissummik tigummigallarneqartut napparsimasunut 25-inut agguataakkat katillutik 29-iunerat tabelimi 5-imi takutinneqarpoq. 2019-ip ingerlanerani inuit sisamat

marloriarlutik pinngitsaaliissummik tigummigallarneqarput. 25-init taakkunannga 15-it angutaapput qilillu arnaallutik.

Tamatuma saniatigut pinngitsaaliissummik tigummigallarneaqartut amerlanerpaartaasa - katillutik 75,8 %-it- angutaanerat 62 %-illu 30-it inorlugit ukioqarnerat, tabelimi 5-imi takuneqarsinnaavoq.

Tamatuma saniatigut pinngitsaaliissummik tigummigallarneaqartunit 29-iusunit katillugit qulaaluaat (31,0 %) 20-it inorlugit ukioqartut (<20) (ilanngussaq 1 takusinnaavat) tabelimi 5-imi takuneqarsinnaavoq. Tamatuma saniatigut inuusuttuaqqat (13-iniit 19-inut ukiullit) pinngitsaaliissummik tigummigallarneaqartut arfineq marlunnut agguataakkat, katillugit qulaaluaasut takuneqarsinnaavoq. Paasissutissatut nalunaarutigineqartut nivarsiaqqat marluk, aappaa aqqaneq marlunnik aappaalu 13-inik ukioqartut, taamaalillutillu pinngitsaaliissummik tigummigallarneaqalernerminni ukiukitsut, paasissutissat takutippaattaaq.

Tabeli 6: Innuttaasut 100.000-iuppata 2019-imi pinngitsaaliissummik tigummigallarneaqartut

	Tamarmik ¹	Inersimasut (18 år-ileereersut) ¹	Meeqqat inuusuttullu (ukiui 0-17 år) ¹
Innuttaasut 100.000-iuppata pineqartut amerlassusaat²	44,5	56,7	36,0

Innuttaasut 100.000-iuppata katillugit 44,5-it pinngitsaaliissummik tigummigallarneaqarsimanerat tabelimi 6-imi takuneqarsinnaavoq. Danmarkimi kisitsisinut sanilliullugit amerlanerulaarlutik 2019-imi innuttaasut 100.000-iuppata pinngitsaaliissummik tigummigallarneaqartut katillutik 42,4-pput (8.09 "nuna tamakkerlugu") (3).

Innuttaasut 100.000-iuppata napparsimasut inersimasut (18-ileereersut) 56,7-it pinngitsaaliissummik tigummigallarneaqarsimasut tabelimi 6-imi takutinneqarpoq. Taakku Danmarkimi (nuna tamakkerlugu) innuttaasut 100.000-iuppata napparsimasut inersimasunut 50,9-nut 2019-imi pinngitsaaliissummik tigummigallarneaqartunut (8.06 "nuna tamakkerlugu") sanilliullugit amerlanerulaarput (3).

Innuttaasut 100.00-iuppata meeqqat inuusuttullu (18-it inorlugit ukiullit) napparsimasut katillugit 36,0-it pinngitsaaliissummik tigummigallarneaqartut, tabelimi 6-imi takutinneqarportaaq. Taakku Danmarkimi innuttaasut 100.000-iuppata meeqqanit inuusuttunillu (18-it inorlugit ukiullit) arfineq pingasunit pinngitsaaliissummik tigummigallarneaqarsimasunit (8.03 "nuna tamakkerlugu") sisamariaammik amerlanerupput (3).

Pinngitsaaliissummik tigummigallagassanngornermi napparsimasut ukiui

Tabeli 7: 2019-imi pinngitsaaliissummik tigummigallagassanngortitsineqartut ukiui

	Ukiukinnerpaaq	Ukioqqortunerpaaq	Ukiui agguaqatigiissillugit
År	12	56	29,2*

*Nassuiaat: 16-inik ukiulik pinngitsaaliissummik tigummigallarneqartoq, paasissutissat amigaataagaluit pinngitsaaliissummik tigummigallagassanngortinneqarnerup peqqissutsimik navianassutsimilluunniit tunngaveqarnersoq paasineqanngikkaluaq, misissueqqissaarnermi ilanngunneqarpoq.

Pinngitsaaliissummik tigummigallagassanngortinneqartut ukiui agguaqatigiissillugit 29,2-pput ukiukinnerpaaq aqqaneq marlunnik ukioqarluni ukioqqortunerlu 56-inik ukioqarluni (tabeli 7).

Pinngitsaaliissummik tigummigallagaanerit sivisussusaat

Ullut pinngitsaaliissummik tigummigallagaanerit aallartiffianniit taamaatinnerannut ullui kisinneqarput. Ulloq aallarnerfik taamaatiffillu kisitsinermi ilanngunneqarput.

Tabeli 8: 2018-imi pinngitsaaliissummik tigummigallagaanerit sivisussusaat.

Sivikinnerpaaq	1
Sivisunerpaaq	88
Ullut pinngitsaaliissummik tigummigallagaaffiit agguaqatigiissillugi/ medianen (kisitsi qeqqaniittoq)	17,7/ 6

*Nassuiaat: 16-inik ukiulik pinngitsaaliissummik tigummigallarneqartoq, tamatuma peqqissutsimik navianassutsimilluunniit patsiqarneranut paasissutissat amigaataanerit pissutaalluni, misissueqqissaarnermi ilanngunneqanngilaq. Taamatuttaaq 18-inik ukiullip pinngitsaaliissummik tigummigallarneqarnera, qanga taamaatinneqarneranut paasissutissat amigaataanerit pissutigalugu, misissueqqissaarnermi ilaanngilaq.

Pinngitsaaliissummik tigummigallagaanerit agguaqatigiissillugit ullunik 15,1-inik sivisussuseqarput, agguaqatigiissillugit ullut 5,5.

Pinngitsaaliissummik tigummigallagaaneq sivikinnerpaaq ullumik ataatsimik sivisussuseqarpoq sivisunerpaarluni ullunik 59-nik sivisussuseqarluni (takuuk tabeli 8).

Pinngitsaaliissummik tigummigallakkat amerlassusaat ukiup ingeerlanerani nikerarpoq (takussutissiaq 4). Juulimi oktobarimilu pinngitsaaliissummik tigummigallagaqanngilaq amerlanerillu maajimi pinngitsaaliissummik tigummigallagaallutik.

Februaarimi, juulimi, oktobarimi, novembarimi decembarimilu peqqissuseq tunngavigalugu pinngitsaaliissummik tigummigallagaasoqanngilaq- januaarimi, aprilimi, juulimi,

septembarimi oktobarimilu navianassuseq tunngavigalugu pinngitsaaliissummik tiggummigallagaasoqanngilaq.

2018-imi ukiakkut pinngitsaaliissummik tiggummigallagaasut amerlanerusut, 2019-imi upernaakkut amerlanerupput.

3. Aalaakkiineq nukersorfiginninnerlu

Aalaakkiinerit imal. nukersorfiginninnerit sivissususaat apequtaatinnagu, immersugassat aalaakkiinermik imal. nukersorfiginninnermik uppersaatitallit immikkut tamarmik kisinneqarnerisigut naatsorsorneqartarput. Napparsimasoq pinngitsaaliissummik uninnganermi tiggummigallagaanermi iluunniit arlaleriarluni aalaakkerneqarsinnaasarpoq nukersorfigineqarsinnaasarluniluunniit.

Nukersorfiginninneq.

Tarnimikkut nappaateqartunik nammineersinnaajunnarsitsisarneq allatigullu pinngitsaaliissummik iliuuseqartarneq pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 12. juni 2019-imeersumi kapitalit arfernanni ima allassimasoqarpoq:

“Nukiit atorlugit pissaanermik atuineq”

§ 24. “Inuk peqqinnissaqarfiup immikkoortoaqarfiisa arlaanni uninngasoq uninngatinneqarsinnaavoq kiisalu pisariaqarpat pissaaneq atorlugu immikkoortoaqarfimmu uninngatitsivimmu allamut ingerlanneqarluni, § 21, imm. 2-mi piumasaaqatit eqquutsinneqarpata. Inunnut kapitali 3-mi maleruaqqusat naapertorlugit nammineersinnaajunnaarsinneqarsimasunut pissaaneq pisariaqartoq atorneqarsinnaavoq, taakkua immikkoortoaqarfimmi sulii uninnganissaat qulakkeerniarlugu.”

Tabel 9: Fysisk magtanvendelse i 2019

	Fastholdelse
I alt	6
Antal patienter	4
Antal mænd	0
Antal kvinder	4
Gennemsnit alder	20,7
Alder minimum/maksimum	13/30
Minimum tid	1 minut
Maximum tid	18 timer og 28 minutter
Gennemsnit længde/ median længde	212,0 min. (≈3 timer 22 min.)/ 5 minutter

2019-imi aalaakkiinikkut nukersorfiginninnerit katillugit arfiniliunerat (inuit sisamat) ataani tabelimi 9-mi takuneqarsinnaavoq. Taakku 2018-imiit 19-it aalaakkerneqarsimaneranniit malunnaatilimmik ikinnerupput.

Aalaakkiinerni pingasuni (inuit marluk) napparsimasoq 15-it inorlugit ukioqartooq paasissutissat takutippaattaq.

Aalaakkiissarnerit agguaqatigiissillugit nal. ak. pingasunik minutsillu 20-it missaannik sivilissuseqarput agguaqatigiissillugit minutsinik tallimanik sivilissuseqarlutik. Aalaakkiineq sivilinnerpaaq minutsimik ataatsimik sivilissuseqarpoq sivilunerpaarluni nal. ak. 18-inik minutsinillu 28-inik sivilissuseqarluni (takuuk tabeli 9).

Ullormi aalaakkigaanermi ukiui agguaqatigiissillugit 20,7-iupput, ukiuilu 13-iniit 30-inut nikerarlutik (tabeli 9).

Aalaakkiinerni pingasuni navinassuseq tunngaviuvoq, affaanilu tunngaviusoq ilisimatitsissutaanani (n= 3).

Pinngitsaaliissummik aalaakkiineq

Tarnimikkut napparsimasunik nammineersinnaajunnaarsitsisarneq allatigullu pinngitsaaliissummik iliuuseqartarneq pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 12. juni 2019-imeersumi, kapitalit arfernanni ima allassimasoqarpoq:

“Sukaterussineq il.il.

Pinngitsaaliissummik sukaterussineq

§ 21. Pinngitsaaliissummik sukaterussinermi qiterut, paffinnut aamma singememut ungerutit kiisalu aqqatit taamaallaat atomeqarsinnaapput.

Imm. 2. Pinngitsaaliissummik sukaterussineq taamaallaat atomeqarsinnaavoq napparsimasup ima iliornissaa pitsaaliorneqartariaqarpata:

1)imminut ajoqusersinnaanera imaluunniit allanik timaasigut imaluunniit peqqissusiisigut ajoqusiisinnaanera ilimanarluinnarpat,

2)napparsimasoqatiminik malersuinissaa imaluunniit assigisaanik peqqarniitsumik ajortumik pinissaa, imaluunniit

3)annikigisassaangitsumik aserorterinissaa.”

Qulaani tabelimi 9-mi ataanilu tabelimi 10-mi 2019-imi katillugit 54-eriarluni pinngitsaaliissummik qiterusiilluni singernikkullu/paffikkullu aalaakkiisoqarsimanera nukersorfiginnittoqarsimanageralu takuneqarsinnaavoq. Taakku 2018-imi katillugit 63-iusunit ikinnerupput. Ikilinerannut aalaakkiisoqannginnerunera pingaarnertut patsisaavoq.

Qiterummik aalaakkiineq

Napparsimasup ataatsip qiterummik aalaakkikkap 15-it inorlugit ukioqarnera, qiterusiillunilu aalaakkiinerit katillugit tallimat (inuit marluk) 18-it inorlugit ukioqarnerat, paasissutissat takutippaat. Tamatuma saniatigut inuusuttuaqqat (13-19-illu akornanni ukiullit) katillugit tallimat (napparsimasut marluk) qiteruserlugit aalaakkerneqarsimanagerat, paasissutissani takuneqarsinnaavoq.

Tabel 10: Tvangsfikseringer i 2019

	Bælte	Rem	Total
I alt	26	22	48
Antal patienter	18	15	18
Antal mænd	10	10	10
Antal kvinder	8	5	8
Gennemsnit alder	33,3	33,4	33,1
Alder minimum/maksimum	14/77	14/77	14/77
Minimum tid	1 time	3 timer+ 23 min.	1 time
Maximum tid	14 døgn, 18 timer og 45 min.	12 døgn + 15 min.	14 døgn, 18 timer og 45 min.
Gennemsnit længde/ median længde	3,2 (≈3 døgn næsten 5 timer)/ 2,1 døgn (≈2 døgn og 2 timer og 24 minutter)	2,8 (≈2 døgn og 19 timer)/ 1,6 (≈1 døgn og 14 timer og 36 minutter)*	3,0 (3 døgn)/ 1,7 (≈1 døgn og 16 timer og 48 minutter)

Napparsimasut qiteruserlugit aalaakkikkat ukiui 14-iniit 77-inut nikerartut ullormi aalaakkerneqarfimmi agguaqatigiissillugit 33,8-nik ukioqarput, (tabeli 10).

15-inik ukiulik 2019-imi uninnganerani sisamariarlugu qiteruserlugu aalaakkerneqarpoq, arnaq pingasoriarlugu qiteruserlugu aalaakkerneqarpoq napparsimasullu pingasut marloriarlugit qiteruserlugit aalaakkerneqarlutik.

Qiterusiilluni aalaakkiinerit agguaqatigiissillugit ullunik unnuanillu 3,2-nik sivissuseqarput (≈ullut unnuallu pingasut nal. ak. tallimangajaat) agguaqatigiissillugit ullut unnuallu 2,1 (ullut unnuallu marluk nal. ak. pingajua affaa). Taakku danskit kisitsisaannit 2019-imi qiterusiilluni aalaakkiinernit agguaqatigiissillugit nal. ak. 10,3-usunit (1.04" nuna tamakkerlugu") qaffasinneroqaat (3).

Qiterusiilluni aalaakkiineq sivikinnerpaaq nal. ak. ataatsimik sivissuseqarapoq sivilunerpaarluni nal. ak. 18-inik minutsinillu 45-nik sivissuseqarluni (takuuk tabeli 10).

Qiterusiilluni aalaakkiinerit amerlanersaat navianassutsimik tunngaveqarput, napparsimasunili sisamani aalaakkiinermut suna tunngavisoq ilisimatitsissutaanngilaq.

Tabel 11: Antal døgn med fikseringer og fysisk magtanvendelse i 2019

	<1 døgn	1-2 døgn	2-5 døgn	> 5 døgn
Bælte	9	4	8	5

Qulaani tabelimi 11-imi qiterusiilluni aalaakkiinernit 26-init, 13-nit ullunik unnuanillu marlunnik sivilussuseqarnerat (nal. ak. 48-it) siviluneruneralluunniit takutinneqarpoq.

Singernernut/paffinnut ikkuttakkat atorlugit aalaakkiineq

22-eriarluni singernernut/paffinnut ikkussilluni aalaakkiisoqarsimanera tabelimi 10-mi takutinneqarpoq. Napparsimasut katillugit 15-it singernerisigut/paffiisigut aalaakkerneqarsimapput taakkunanngalu qulit angutaapput tallimallu arnaallutik.

Napparsimasut paffimmikkut/singernermikkut aalaakkikkat ullormi aalaakkerneqarfimmi ukiui 14-iniit 77-inut nikerarlutik agguaqatigiissillugit 33,4-nik ukioqarput, (tabeli 10).

2019-imi napparsimasut marluk uninnganeranni pingasoriarlugit paffiisigut/singernerisigut aalaakkerneqarput sisamallu marloriarlugit paffiisigut singernerisigullu aalaakkerneqarlutik.

Paffinnut/singernernut ikkuttakkat atorlugit aalaakkiinerit agguaqatigiissillugit ullunik unnuanillu 2,8-nik sivisussuseqarput (\approx ullut unnuallu marluk nal. ak. 19-it).

Paffinnut/singernernut ikkuttakkat atorlugit aalaakkiineq sivikinnerpaaq nal. ak. pingasunik minutsinillu 23-nik sivisussuseqarpoq sivisunerpaarluni ullunik unnuanillu aqqaneq marlunnik minutsinillu 15-inik sivisussuseqarluni (takuuk tabeli 10).

Paffinnut/singernernut ikkuttakkat atorlugit aalaakkiinerit amerlanersaat navianassutsimik tunngaveqarput, arfineq pingasunili suna tunngaviunersoq ilisimatitsissutaanani.

Tamatununga atatillugu uppersaatalimmik paffinnut/singernernut ikkuttakkat atorlugit aalaakkiinerni amerlanerni nakkutilliisoqarpoq, ilaanili (n=4) nakkutilliineq uppersaataissartaqanngilaq.

Niviarsiaqqap ataatsip 14-inik ukioqarluni taamaalillunilu tamatuma nalaani ukiukitsuulluni paffinnut/singernernut ikkuttakkat atorlugit aalaakkerneqarsimanera, paasissutissatut nalunaarutigineqartut takutippaattaaq. Tamatuma saniatigut suli inersimasunngunngitsut (18-iliisimannngitsut) marluk paffinnut/singernernut ikkuttakkat atorlugit aalaakkerneqarsimanerat paasissutissani takuneqarsinnaavoq.

Tabel 12: Antal døgner med fikseringer og fysisk magtanvendelse i 2019

	<1 døgner	1-2 døgner	2-5 døgner	> 5 døgner
Remme	9	2	7	4

Paffinnut/singernernut ikkuttakkat atorlugit aalaakkiinerni 22-ini, aqqanillit ullunik unnuanillu marlunnik sivisussuseqarnerat (nal. ak. 48-it) sivisuneruneralluunniit, tabelimi 12-imi takutinneqarpoq.

Matunik parnaarsineq

Tarnimikkut napparsimasunik nammineersinnaajunnaarsitsisarneq allatigullu pinngitsaaliissummik iliuuseqartarneq pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 12. juni 2019-imeersumi, kapitalit arfernanni ima allassimasoqarpoq:

” § 28. Napparsimasoq immikkoortortaqaarfimmut unitsinneqarnerminut atatillugu immikkoortortaqaarfiup pequsersornqamera pillugu ilisimatinneqassaaq, tamatumunnga ilanngullugit immikkoortortaqaarfimmi immikkoortut mikinerusut matui parnaarneqarsinnaassut, tassa immikkoortortaqaarfimmi immikkoortunik mikinerusunik peqarpat.

§ 29. Nakorsaqaq immikkoortortaqaarfimmi matut parnaarneqamissaat pillugu aalajangersinnaavoq, taamaattorli napparsimasut inaannut matut pinnagit”

	Aflåsning af døre
I alt	35
Antal patienter	32
Antal mænd	23
Antal kvinder	9
Gennemsnit alder	29,9
Alder minimum/maksimum	13/67
Minimum tid*	10 minutter
Maximum tid*	6 uger og 2 dage
Gennemsnit længde*	10,5 (≈10 døgn, 2 dage og 12 timer)*

* Matunik parnaarsineq- qanga taamaatinneqarnera ilisimatitsissutaanngimmat naatsorsuinermi ilaanngilaq.

35-riarluni matunik parnaarsisoqarsimanera qulaani tabelimi 13-imi takutinneqarpoq. Napparsimasut katillutik 32-iusuni matunik parnaarsisoqartariaqarpoq, taakkunanga angutit amerlanerullutik 23-iupput arnallu qulaaluaallutik.

Tamatuma saniatigut ulloq siulleq matunik parnaarsineri napparsimasut- ukiukinneq 13-inik ukioqarluni ukioqqortunerlu 67-inik ukioqarluni- agguaqatigiisillugit 29,9-nik ukioqarnerat takuneqarsinnaavoq (tabeli 13).

2019-imi napparsimasunut pingasunut tunngatillugu marloriarni matunik parnaarsisoqartariaqarpoq.

Matunik parnaarsinerit agguaqatigiisillugit ullunik unnuanillu 10,5-inik sivilissuseqarput (≈ullut unnuallu qulit, ullut marluk nalunaaquttallu ak. aqqaneq marluk). Matunik parnaarsineq sivikinnerpaaq minutsinik qulinik sivilissuseqarpoq sivilisnerpaarlu sap. ak. arfinilinnik ullunillu marlunnik sivilissuseqarluni (takuuk tabeli 13).

Matunik parnaarsinerit amerlanersaanni aninnginnissaq qulakkearniarneqarpoq pingasunilu ”taama isumaqarani navianartorsiortitsisinnaaneq” pissutaapput.

Matunik parnaarsinerimut tunngavisoq ataatsimi ilisimatitsissutaanngilaq.

Niviarsiaqqanut marlunnut 13-inik ukiulinnut - taamaalillutillu ukiukitsunut matunik parnaarsisoqarsimanera paasissutissat nalunaarutigineqartut takutippaataaq. Tamatuma saniatigut inuusuttuaqqani (13-nit 19-illu akornanni ukiulinni), napparsimasunut aqqanilinnut agguataakkani, 13-riarluni matunik parnaarsisoqartarsimanera paasissutissani takuneqarsinnaavoq.

Pinngitsaaliissummik eqqissisaatitortitsineq

Tarnimikkut napparsimasunik nammineersinnaajunnaarsitsisarneq allatigullu pinngitsaaliissummik iliuseqartarneq pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 12. juni 2019-imeersumi, kapitalit sisamaanni arfernannilu ima allassimasoqarpoq:

§ 25. Napparsimasup annertuumik eqqissiviitsutut pissuseqartup pitsanngoriaateqarnissaanut pingaaruteqartumik sunniuteqassappat, taava nakorsaqa aalajangiisinnaavoq pisariaqartillugu napparsimasup pissaanermik atuilluni eqqissisaammik nakorsaatitortinneqarnissaanik."

Tabel 14: Fysisk magtanvendelse i 2019

Antal patienter der blev tvangsbehandlet med beroligende medicin	
I alt	35
Antal patienter	16
Antal mænd	9
Antal kvinder	7
Gennemsnit alder	29,5
Alder minimum/maksimum	13/64
Andel af patienter der blev tvangsbehandlet med beroligende medicin af antal indlagte på psykiatrisk afdeling (andel i procent)	
	5,3

17-riarluni pinngitsaaliissummik eqqissisaatitortitsisoqarsimanera tabelimi 14-imi takutinneqarpoq. 2019-imi napparsimasoq ataaseq marloriarluni pinngitsaaliissummik eqqissisaatitortinneqarsimavoq.

Napparsimasut ulloq taanna pinngitsaaliissummik eqqissisaatitortitaasut- ukiukinneq 13-inik ukiulik- ukioqqortunerlu 64-inik ukiulik agguaqatigiissillugit 29,5-inik ukioqarput (tabeli 14).

Niviarsiaqqat marluk 13-inik 14-inillu ukioqarlutik -tamaalillutillu ukiukillutik- pinngitsaaliissummik eqqissisaatitortinneqarsimanerat, paasisutissat takutippaataaq. Inuusuttuaqqat tallimat (13-init 19-illu akornanni ukiullit) pinngitsaaliissummik eqqissisaatitortinneqarsimanerat paasissutissani takuneqarsinnaavortaaq.

4. Pinngitsaaliissummik nakorsaatitortinneqarneq angerlarnissamullu atatillugu isumaqatigiissut/ataqatigissaakkamik pilersaaruserneq

”§ 14. Pinngitsaaliissummik nakorsaasoqamera taamaallaat inunnut napparsimavimmi pinngitsaaliissummik uninngatitsineqarnissamut piumasaqaatinik naamassinnissimasunut atorineqarsinnaavoq, tak. §11.”

Tamatuma saniatigut arfinileriarluni arnanut pingasunut angummullu ataatsimut pinngitsaaliissummik nakorsaasoqarsimavoq. Pinngitsaaliissummik nakorsaanerit amerlanersaanni napparsimasup navianartorsiorsinnaanera imal. napparsimasup allanut navianartorsiortitsisinnaanera pissutaavoq, marlullu inuunerup navianartorsiornera navianartorsiulersinnaanerluunniit pissutigalugu aallartinneqarput. Ataatsip (16-inik ukiullip) pinngitsaaliissummik nakorsarneqarneranut atatillugu, pinngitsaaliissummik nakorsarneqarneq nakorsaatinik nakorsartinnerunersoq, qaratsakkut qupinnguallatsinneqarnerunersoq, inuussutissanut tunnganersoq - imal. suna pinngitsaaliissummik nakorsartinnermut tunuliaqutaanersoq pillugu paasissutissat amigaateqarput.

Napparsimasoq ukiukinnerpaaq ulloq taanna pinngitsaaliissummik nakorsaatitortinneqarnermini 13-inik ukioqarpoq utoqqaanerpaarlu 55-inik ukioqarluni.

Napparsimasup ataatsip angerlarnissamut atatillugu oqaloqatigineqarsimanera ataatsillu ataqatigiissaakkamik pilersarusiornissamut atatillugu oqaloqatigineqarsimanera, pinngitsaaliinermi ileqqulersuutissat naapertorlugit nalunaarsuivimmi nalunaarsimapput. Napparsimasut marluk taakku 29-inik 36-inillu ukioqarput.

Najoqqutarisat:

1. 2019-imi ukiumoortumik naatsorsueqqissaarnermi Kalaallit Nunaanni politiit kisitsisaataat

nittartakkami uani pissarsiarineqarsinnaasut:

<https://politi.gl/-/media/mediefiler/gl/dokumenter/aarsstatistik->

[2019.pdf?la=da&hash=66918FCEBB7BDF77BE8D6974965E17B3E65E98F3](https://politi.gl/-/media/mediefiler/gl/dokumenter/aarsstatistik-2019.pdf?la=da&hash=66918FCEBB7BDF77BE8D6974965E17B3E65E98F3)

2. 2018-imi tarnimikkut nappaateqartunut pinngitsaaliissummik unitsitsinerit allatigullu pinngitsaaliissummik iliuuseqarnerit

Nittartakkami uani pissarsiarineqarsinnaasut:

https://www.nun.gl/emner/udgivelser/aarsberetninger/sundhedsfaglige_notater_vedroeren_de_2018?sc_lang=da

3. Ilanngussaq 4: Tabellit tunngavigisat 2019-imi tarnimikkut nappaateqartut pinngitsaaliissummik iliuuseqarfigineqarnerannik nakkutilliinermi atukkat. Tassani nakkutilliinermut atatillugu ataatsimut takussutissiaq takuneqarsinnaavoq.

Nittartakkami uani pissarsiassaavoq:

<https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2020/Tvang-i-psykiatrien/Bilag-4->

[Baggrundsoplysninger.ashx?la=da&hash=E92B97337EEE48C0E979470009D08CCB35B016C2](https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2020/Tvang-i-psykiatrien/Bilag-4-Baggrundsoplysninger.ashx?la=da&hash=E92B97337EEE48C0E979470009D08CCB35B016C2)

2019-imi pinngitsaaliisummik tigummigallagaanerit ukiusa agguataarneri

